

Panium – Dördüncü Sayı

Bir İttifaq

Jeff Pippenger

2025-03-04

Paniumun tarixində Antioxus Magnus ilə Makedoniyalı Filip arasında bir ittifaq quruldu. Döyüş birbaşa olaraq uşaq Ptolemey V-ə qarşı Antioxus tərəfindən aparıldı, Filip isə bu mənada töhfə verdi ki, səltənətin digər hissələrində apardığı müharibə başqa orduların Misirin uşaq padşahının köməyinə gəlməsinin qarşısını aldı. Bu o deməkdir ki, cənubun son padşahı olan Putin — Misirin uşaq padşahı ilə təmsil olunan (burada “uşaq” peyğəmbərlik baxımından son nəsil deməkdir) — Paniumda Ptolemey V-i məğlub edən Antioxus Magnus tərəfindən təmsil olunan Tramp tərəfindən, eləcə də 1989-cu ildə SSRİ-ni məğlub edən Reyqan kimi məğlub edilir.

Filip “atları sevən” deməkdir və “atlar” həm hərbi, həm də iqtisadi qüdrəti simvolizə edir. Atlar arabaları çəkir və əsgərlər tərəfindən minilir; həmçinin atlar malları bazara daşıyır. “Atlar”, qırıncı ayədə bəyan olunduğu kimi, şimal padşahı ilə onun vəkil münasibətində olan Amerika Birləşmiş Ştatlarının əsas simvolu olan “arabaların, gəmilərin və atlıların” bir simvoludur.

Trampın müttəfiqinin Makedoniyalı Filipdə və tetrarx Herod Filipdə iki tipoloji təcəssümü vardır. İstər Herod Filip, istərsə də Makedoniyalı Filip olsun, simvol özünə müvafiq olaraq ya Sezar, ya da Antiox tərəfindən verilən hakimiyyəti sevən birini göstərir. Filip atları sevir və Filiplərdən biri Böyük İsgəndərin səltənətində mərkəzi və təməl rol daşıyan Makedoniyadan idi.

Bu, onun vətəni, atası II Filippdən miras aldığı padşahlıq və nəhəng imperiyasının dayaq nöqtəsi idi. Yunanıstanın şimal hissəsində yerləşən Makedoniya, İskəndərin doğulduğu (Pella, e.ə. 356-cı il) və böyüdüüyü siyasi və hərbi nüvə kimi seçilirdi; məhz o, onun fəthlərini hərəkətə gətirən ilkin resursları, insan qüvvəsini və təşkilati quruluşu təmin etdi. Mahiyyət etibarilə, Makedoniya İskəndərin padşahlığının nüvəsi idi—onun başlanğıc nöqtəsi, hərbi mühərriki və imperiyası sərhədlərindən çox-çox uzaqlara genişlənsə belə, onu Makedoniyalı padşah kimi tanıdan kimliyini möhkəmləndirən bölgə.

Makedoniya İsgəndərin dördbölmüş padşahlığının şimal bölgəsini təmsil edir. Beləliklə, Filipdən biri Tetrardır, yəni “dördüncü hissə” deməkdir, digər Filip isə İsgəndərin keçmiş imperiyasının dörd küləyindən “dördü bir”dir.

Hirod əhdi rədd edən birini təmsil edir. Hiroda aparan qan nəslə olan Esav öz ilkinlik haqqını rədd etdi. Seçilmiş əhd xalqının tarixinin lap başlanğıcında Esav, Məsihin təsdiq etmək üçün öldüyü əhdi rədd edənlərin simvoluna çevrilir. Allah seçilmiş əhd xalqını on iki qəbiləyə genişləndirmək üzrə olduğu məhz anda Esav üsyan etdi. Qədim İsrailin sonunda, çarmıxda yəhudilər “Sezardan başqa padşahımız yoxdur” dedikləri zaman, yəhudi milləti başlanğıcda Esav tərəfindən öncədən tipikləşdirilmiş olan şeyin sondakı simvoluna çevrildi. Hirodun şəcərəsi Esavın və yəhudilərin qan nəslindən ibarətdir; bu qan nəslə başlanğıcda üsyankar bir əhd pozucu, sonda isə üsyankar bir əhd xalqı ilə simvollaşdırılmışdır.

Böyük Hirod Yusiflə Məryəmi Beytləhmə gətirən vergiləri tətbiq etdi və onun üç oğlundan biri, Böyük Hironun oğlu Hirod Antipa, çarmıx dövründə hökmranlıq edirdi. Məsihin həyatının Onun doğumundan ölümünədək olan dövrü simvolik şəkildə Hironun ailəsi ilə təmsil olunur; beləliklə, bu tarix seçilmiş xalqın ziyarət olunma zamanı kimi müəyyən edilir—yəhudilərin isə, ümumilikdə, heç vaxt görmədiyi bir ziyarət olunma zamanı.

Böyük Hirod İsanın doğuluşuna cavab olaraq uşaqları qətlə yetirdi; beləliklə, Misirin uşaqları qətlə yetirdiyi vaxt Musanın doğuluşu tarixini təkrar etdi. İlk körpə qətləmi gözlənilən seçilmiş olanı öldürmək cəhdi idi və son körpə qətləmi də yenə gözlənilən seçilmiş olanı öldürmək cəhdi idi. Yüz qırx dörd min Musa ilə Quzunun nəğməsinə oxuyur və peyğəmbərcəsinə “nəğmə” bir təcrübəni təmsil edir. Yüz qırx dörd min paralel təcrübələrə malik olan bir dövrdə yaşayır. Həmin paralellərdən biri 22 yanvar 1973-cü ildə ABŞ-da abortlara icazə verən Ali Məhkəmə qərarı ilə baş verdi. Sonrakı qırx doqquz il ərzində yüz qırx dörd minin arasında ola biləcək təxminən 66 milyon potensial namizəd federal səviyyədə təsdiqlənmiş abort vasitəsilə qətlə yetirildi.

Qüvvət hərbi gücü simvolizə edir:

Və mənim gördüyüm vəhşi heyvan bəbirə bənzəyirdi; ayaqları ayının ayaqları kimi, ağzı isə şirin ağzı kimi idi; əjdaha ona öz qüdrətini, taxtını və böyük hakimiyyət verdi. Vəhy 13:2.

Əjdaha, yəni bütperəst Roma, papalığa üç şey verdi, yəni “öz qüvvəsini, taxtını və böyük hakimiyyətini”. On ikinci ayədə isə ABŞ, yer vəhşi heyvanı, ondan əvvəl olan vəhşi heyvanın bütün “qüvvəsini” icra edən kimi təsvir olunur. Lakin ikinci ayədəki “qüvvə” sözü, on ikinci ayədə “qüvvə” kimi tərcümə olunan sözdən fərqli bir yunan sözüdür. İkinci ayədə “qüvvə” G1722-dir: mənası önündə olmaq (hərfi və ya məcazi mənada), yəni hüsurunda (gözü önündə) deməkdir.

On ikinci ayədəki “güc” sözü fərqli bir yunan sözüdür.

Və o, birinci vəhşinin bütün hakimiyyətini onun önündə icra edir və yeri və orada yaşayanları ölümcül yarası sağalmış birinci vəhşiyə səcdə etməyə vadar edir. Vəhy 13:12.

Burada “power” G1832 sözü (bacarıq mənasında) belə deməkdir: imtiyaz, yəni həvalə edilmiş təsir; hakimiyyət, yurisdiksiya, azadlıq, qüdrət, haqq, güc. On ikinci ayədə “power” sözü yer vəhşisinin dəniz vəhşisinin həvalə olunmuş hakimiyyəti olduğunu müəyyən edir — ABŞ dəniz vəhşisinin vəkalətli nümayəndəsidir. ABŞ birinci vəhşinin bütün həvalə olunmuş hakimiyyətini icra edir. İkinci ayədə bütperəst Roma papalığa üç şey verdi. Klovis 496-cı ildə Tolbiak döyüşündə öz hərbi və iqtisadi qüdrətini papalığa verdi. Konstantin 330-cu ildə imperiyanın “taxt”ını təhvil verdi və Yustinian 533-cü ildə bir fərmanla papanı bidətçilərin islahedicisi və kilsələrin başçısı kimi müəyyən etdi. 496-cı ildə Klovis 1989-cu ildə Reqanı təmsil edir. Reqan Trampı təmsil edir.

Turlar Qriqoriyə görə (təxminən bir əsr sonra yazırdı), Klovis döyüşü uduzmaqda idi və ümitsizlik içində kömək üçün katolik Allaha yalvardı. Onun həyat yoldaşı Klotilda, onu bütperəstlikdən dönməyə çağıran katolik burqund şahzadəsi idi. Klovis and içdi ki, əgər qalib gəlsə, katolikliyi qəbul edəcək. Vəziyyətin gedişi dəyişdi — istər ilahi müdaxilə, istərsə də hərbi strategiya sayəsində — və Klovis alemanniləri məğlub edərək onların padşahını öldürdü və qüvvələrini pərən-pərən saldı. O, andına sadıq qalaraq katolikliyi qəbul etdi və ənənəyə görə, 496-cı ilin Milad

günündə Reymisdə yepiskop Remigius (Müqəddəs Remi) tərəfindən vəftiz olundu.

Onun iman gətirməsi dönüş nöqtəsi oldu və Klovisi german hökmdarları arasında ilk katolik padşah etdi (arıçı xristian vestqotlar və ya ostqotlardan fərqli olaraq). Bu, frankları Roma Kilsəsi ilə eyni xəttə gətirdi, ona qallo-roma əhalisinin və papalığın dəstəyini qazandırdı. Klovisin vəftizi çox vaxt Fransanın katolik bir millət kimi simvolik “doğuluşu” sayılır; bu da onu ariliyə və ya bütperəstliyə bağlı qalan digər barbar krallıqlarından fərqləndirirdi. Məhz bu səbəbdən Katoliklik Fransanı “Katolik kilsəsinin ilkdöşanı”, habelə “Katolik kilsəsinin ən böyük qızı” adlandırır.

Klovis 496-cı ildə papalığın ilk vəkili gücü olduqda, o, 1989-cu ildə vəkili gücə çevrilən Reyqanı təmsil edirdi. Reyqan və Papa II İohann Pavelin tarixində cənub padşahını devirmək məqsədi ilə gizli bir ittifaq quruldu. 1798-ci ildən Bazar qanununadək Surun fahişəsi gizlidir və o, köklərini ən şimaldakı padşahlıq olan Makedoniyaya aparıb çıxaran həmin fahişənin özüdür. O, şimal padşahıdır, peyğəmbərlik baxımından gizlədilmişdir, lakin yenə də məsumluqdan xətasız olduğunu iddia edir.

Papa həmçinin “əhdə xəyanət edənləri” təmsil edir; onlar üç vəkili müharibəsi boyunca peyğəmbərlik baxımından gizli qalsalar da, nəhayət Panium Döyüşünün tarixində görünən olacaqlar. İmperator Romadan papalıq Romaya keçid zamanı Daniel, bütperəst Romanın Müqəddəs Kitab peyğəmbərliyinin dördüncü padşahlığı kimi öz dövrünün sonuna çatmaqda olduğu anı müəyyən edir.

Çünki Kittim gəmiləri ona qarşı gələcək; buna görə o, məyus olacaq, geri dönəcək və müqəddəs əhdə qarşı qəzəblənəcək; belə də edəcək; hətta geri dönüb müqəddəs əhdi tərk edənlərlə anlaşıacaq. Daniel 11:30.

“müqəddəs əhdi tərk edənlər” ifadəsində nəzərdə tutulan Katolik kilsəsidir. Müqəddəs əhdi tərk edənlər, Yəhyanın Vəhyindəki güzəştə gedən Perqam kilsəsidir; Pavelə görə isə günah adamı aşkar edilməzdən əvvəl baş verəcək dönüklük də budur. Katoliklik, Allahın Kəlamına, habelə yeddinci gün Şənbəsinə qarşı yönəldilmiş hücumla təmsil olunduğu kimi, əhdi tərk edənlərdir; bunların hər ikisi Konstantinin dövründən etibarən getdikcə artan hücumlara məruz qalmışdı. Daha əvvəl, on birinci fəsildə də “əhd”ə istinad edilir.

Bu iki padşahın ürəkləri şərt etmək üçün olacaq və onlar bir süfrə arxasında yalan danışacaqlar; lakin bu müvəffəq olmayacaq, çünki son yenə təyin olunmuş vaxtda olacaq. Sonra o, böyük sərvətlərlə öz ölkəsinə qayıdacaq; və onun ürəyi müqəddəs əhdə qarşı olacaq; o, böyük işlər görəcək və öz ölkəsinə qayıdacaq. Təyin olunmuş vaxtda yenə qayıdıb cənuba gələcək; lakin bu, əvvəlki kimi də, sonrakı kimi də olmayacaq. Daniel 11:27–29.

Bu ayələrdə “o” öz ölkəsinə qayıdır, sonra isə daha sonra yenə öz ölkəsinə qayıdır. Bu iki qayıdış, ardınca Roma şəhərinə zəfər təntənəsi ilə “qayıdış”ın gəldiyi iki qələbəni təmsil edir. Birincisi, e.ə. 31-ci ildə Antoni və Kleopatraya qarşı Aktium döyüşü, ikincisi isə eramızın 70-ci ilində Yerusəlimin məhv edilməsindən sonra idi. Ayələrdəki “müəyyən olunmuş vaxt” 330-cu ildir; bu da iyirmi dördüncü ayədəki və üç yüz altmış ilə bərabər olan peyğəmbərlik “vaxtı”nın yekununu göstərir.

Bir masa arxasında yalan danışan iki padşah bunu “təyin olunmuş vaxt”dan əvvəl edirlər, “çünki son hələ təyin olunmuş vaxtda olacaq.” Nəzərə alınmalı olan bir sual budur: ayə “Sonra o, böyük sərvətlə öz torpağına qayıdacaq” dedikdə nəyi nəzərdə tutur? Bu, təyin olunmuş vaxtda onun qayıdacağını bildirir; yoxsa iki nəfər masa arxasında yalan danışdıqdan sonra onun qayıdacağını bildirir və buna görə də bu qayıdış təyin olunmuş vaxtdan əvvələmi düşür?

Uriyah Smit iki qayıdışı e.ə. 31-ci il və b.e. 70-ci il kimi müəyyənləşdirir; bu isə təyin olunmuş vaxt olan 330-cu ildən əvvəlki bir tarixi təmsil edir. Smit həmçinin qeyd edir ki, iyirmi doqquzuncu ayədəki “qayıdış” 330-cu ildən sonradır və Aktium və Yerusəlim döyüşlərindən sonrakı qayıdışlar kimi uğurlu deyildir. Bunun mənası budur ki, təyin olunmuş vaxtdan əvvəl yalanların söyləndiyi bir görüş vardır; bunun ardınca yalan söyləyən iki padşahdan biri böyük sərvətlərlə qayıdır, sonra müqəddəs əhdə qarşı çıxır, işlər görür və təyin olunmuş vaxt olan 330-cu ildə geri döner.

Sonra o, cənuba hücum edir, lakin bu, nə Aktium döyüşünə, nə də Yerusəlimin məhvinə bənzəyəcək. Ayələrdəki e. 70-ci il tarixi, parçadakı “müqəddəs əhd” ilə təmsil olunan Allahın seçilmiş əhd xalqının sonunu təsvir edir. Otuzuncu ayədə bütperəst Roma müqəddəs əhdi tərk edənlərlə anlaşma içindədir. E. 70-ci il, Allahın əhd xalqı olaraq qədim həqiqi İsrailin tam sonu idi və otuzuncu ayə e. 70-ci ildən dörd əsr sonrakı tarixi müəyyənləşdirir. Otuzuncu ayədə təmsil olunan tarixdə əhdi tərk edənlər, Allahla Onun məsihçi xalqı arasında bağlanmış əhdi tərk etmiş olanlardır. Papalıq Roması otuzuncu ayədə müqəddəs əhdi tərk edənlər kimi təmsil olunan kilsədir.

Çünki Kittim gəmiləri onun əleyhinə gələcək; buna görə o, kədərlənəcək, geri dönəcək və müqəddəs əhdə qarşı qəzəblənəcək; belə də edəcək; hətta geri dönüb müqəddəs əhdi tərk edənlərlə anlaşacaq. Daniel 11:30.

İyirmi doqquzuncu ayə bizi 330-cu ilə gətirir; bu, Konstantinin paytaxt şəhərini Konstantinopola köçürməsi ilə yerinə yetirilmiş olaraq təyin olunmuş vaxt idi. Həmin nişan nöqtəsində bütperəst Roma cənub müharibəsinə cəlb olunacaqdı; lakin bu, Aktium və Qüdsdə olduğu kimi uğurlu olmayacaqdı. Sonra otuzuncu ayədə bütperəst Roma, bu gün Karfagen kimi tanınan Kittimdən dəniz müharibəsini başlanan Genserik tərəfindən hücumla məruz qalır. Bütperəst Romaya qarşı bu müharibə Vəhy kitabındakı yeddi surun ikinci suru kimi də təsvir olunmuşdur. Həmin sur qüvvələrinin ilk dördü Qərbi Romanı 476-cı ilə qədər sona çatdırdı. O ilk dörd sur içində ikinci sur, yəni Kittim gəmiləri, ən şiddətli idi; çünki Genserik dənizlər üzərində nəzarəti ələ keçirdi və imperiyanın sərvəti qurudu.

Kittim gəmiləri ilə üzləşdirilib kədərləndirildikdən sonra o geri qayıdır və müqəddəs əhdə qarşı qəzəblənir. Bu, 538-ci ildə papalığın hakimiyyətlə təchiz edilməsinə aparan tarixdə, Allahın Kəlamına qarşı müharibə vasitəsilə yerinə yetirildi. Bundan sonra o geri qayıdır və “müqəddəs əhdi tərk edənlərlə anlaşma” edir. Bütperəst Roma ilə papalıq Romanın arasındakı həmin qarşılıqlı əlaqə 533-cü ildə Yustinianın fərmanı ilə yerinə yetirildi. Sonrakı ayə, yəni otuz birinci ayə, bundan sonra bütperəst Romanın necə “kədərləndirildiyini” davam etdirir. 2 Salonikililərə məktubda Pavel öyrədir ki, bütperəst Roma 538-ci ildə papalığın hakimiyyəti ələ keçirməsinə “mane olurdu”. O, padşahlığın iqtisadiyyatını dağıdan dənizlərdən gələn bir hücumla

kədərlandırıldıkdən sonra müqəddəs əhdə qarşı qəzəblənir, sonra isə əhdi tərک edənlərlə anlaşıma edir. Növbəti ayələrdə isə 496-cı ildə Klovis tərəfindən papalığa verilən hakimiyyəti təmsil edən “qollar” qalxır və onlar tarixdə Roma şəhərini təmsil edən qüvvət məbədini murdarlayırlar; sonra bütperəst Roma bütperəstlik dinini (gündəlik qurbanı) aləmdən götürüb onun yerinə katolisizmi qoyur və ardından 538-ci ildə papalığı taxta çıxarır.

Papalıq 538-ci ildə səlahiyyətləndirildikdə, o, həm nəzərdən keçirdiyimiz ayələrdə təmsil olunan peyğəmbərlik şahidliyini, həm də tarixi şahidliyi təmin etdi. 538-ci il e.ə. 31-ci il və Aktium döyüşü ilə tipləşdirilir. Daniel kitabının səkkizinci fəslinin doqquzuncu ayəsində bütperəst Roma yer üzünün taxtını ələ keçirmək üçün üç coğrafi maneəni fəth edəcəkdı. Birincisi şərqdə Suriya idi, sonra isə Yəhuda və Yerusəlim, ardınca da Aktium döyüşündə Misir. Papalıq Romadan əvvəl də üç buynuz götürüləcəkdı; bunların üçüncüsü 538-ci ildə Roma şəhərindən qovulan qotlar idi. Bütperəst Roma və papalıq Roma Aktium döyüşünün 538-ci ilə uyğun gəldiyini müəyyən edən iki şahid təqdim edir və 538-ci il ABŞ-da bazar qanununu təsvir edir; həmin zaman müasir Roma möhlət bağlanana qədər ali hökmranlıq edir.

İyirmi yeddidən otuz birə qədər olan ayələrin ümumi icmalını yekunlaşdırdıq.

Növbəti məqalədə bu ayələr üzərində diqqəti cəmləyəcək və bu parçanı on birinci ayədən on beşinci ayəyədək olan ayələrin tarixi ilə uyğunlaşdırmaq işinə başlayacağıq.